

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ – АНЕСТЕЗІОЛОГІВ У ПЕРІОД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ.....	35
С.І. Воротинцев, С.М.Корогод, С.М.Гриценко, Т.О.Семенова	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА ІНТЕНСИВНОЇ ТЕРАПІЇ ЗДМФУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	36
С.І. Воротинцев, К.А.Бойко, К.В.Серіков, І.О.Анікін, С.В.Григор'єв	
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	37
Ю.А. Ганошенко	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	38
О.В. Ганчева, О.В. Мельнікова, Т.А. Грекова, Є.В. Каджарян, М.І. Ісаченко, М.В. Данукало	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	40
К.І. Гейченко, О.А. Цупікова, Д.І. Дочинець	
ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА КАФЕДРІ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ ЗДМФУ.....	42
В.В. Гладишев, А.В. Курінний, І.А. Пухальська, В.В. Нагорний, Б.С. Бурлака	
ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ВПРОВАДЖЕННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ФОРМ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НА КАФЕДРІ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ	43
С.В. Горбачова, С.А. Біленький, К.В. Левченко, Д.В. Робота, К.А. Бурлака	
ДЕРЖАВНА АТЕСТАЦІЯ З ХІРУРГІЇ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ.....	44
В.О. Губка, С.Р. Вільданов, Є.І. Гайдаржі, М.Г.Головка, А.С. Проценко	
ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ MS TEAMS ТА MS FORMS У ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	45
В.С. Дмитрієв, В.П. Риженко	
ІНТЕГРАЦІЯ МЕДИЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ НАПРЯМІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОП СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ» У ЗДМФУ (БАКАЛАВРСЬКИЙ І МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ)	47
Е.Ю. Дорошенко	
СТРАТЕГІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В МЕДИЧНИХ ЗВО В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА ВОЄННОГО СТАНУ	49
С.Я. Доценко, Б.Б. Самура, І.В. Чорна, Т.Г. Шеховцева	
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ.....	50
О.К. Єренко	
МОЖЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ ІНТЕРНІВ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В МІСТАХ ПРИФРОНТОВОЇ ЗОНИ.....	51
С.М. Завгородній, М.Б. Данилюк, М.А. Кубрак	
ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО-РОЛЬОВИХ ІГОР «ЛІКАР-ПАЦІЄНТ» ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОФТАЛЬМОЛОГІЯ» В ЗДМФУ	54
Н.Г. Завгородня, О.О. Безденежна, К.О. Костровська, Л.Е. Саржевська	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ З БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ СТУДЕНТІВ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ ЗА ОПП «ФАРМАЦІЯ».....	55
Д.Г. Іванченко, Н.В. Крісанова, О.С. Шкода, Н.П. Рудько	

11. Списки рекомендованої літератури.
12. Глосарій (термінологічний словник) навчальної дисципліни.
13. Створені кафедрою та затверджені ЦМК, ЦМР, Вченою радою ЗДМФУ навчальні, навчально-методичні та наочні посібники та підручники.
14. Навчальні відеофільми.
15. Засоби діагностики для поточного та підсумкового контролю знань (екзаменаційні білети, задачі, ситуативні завдання, тестовий комплекс тощо).
16. Зразки виконаних робіт та інші навчально-методичні матеріали, необхідні для засвоєння дисципліни.

У ЗДМФУ використовується Auto Play Media Studio – зручний візуальний пакет для швидкого і якісного створення меню автозапуску, інтерактивних презентацій, мультимедійних додатків. Ця програма створить усі необхідні файли для автозапуску і графічну оболонку для них, а розробнику НМКД залишається лише записати готовий проект на інформаційний носій.

Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни щорічно оновлюється, що фіксується на спеціальній сторінці змін, і проходить перевірку в методичному кабінеті. Новий ЕНМКД затверджується на засіданні ЦМР ЗДМФУ. Зберігається на кафедрі, яка забезпечує викладання дисципліни.

Особливої ваги набуває наявність такого зручного у використанні та мобільного цифрового варіанту НМКД у зв'язку з воєнним станом в умовах змішаної форми навчання в синхронному та асинхронному режимах, коли і викладач, і здобувач освіти з огляду на потреби особистої безпеки можуть перебувати поза межами університету і міста Запоріжжя, однак педагог може мати постійний доступ до різного роду навчально-методичних електронних матеріалів для ефективно організації освітнього процесу.

Таким чином, вважаю за необхідне, навіть попри вкрай несприятливі соціально-психологічні умови сьогодення, продовжувати роботу викладачів кафедр університету над покращенням якості та різноманітності накопичених у НМКД методичних матеріалів, покращувати внутрішньокафедральний інформаційний методичний обмін, розвивати мультимедійність і діджитальність таких матеріалів, що дасть позитивні результати для організації та проведення занять.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

О.В. Ганчева, професор, О.В. Мельнікова, доцент, Т.А. Грекова, доцент, Є.В. Каджарян, доцент,
М.І. Ісаченко, доцент, М.В. Данукало, доцент

Ключові слова: вища освіта, змішана форма навчання, дистанційне навчання, інноваційні технології, здобувачі вищої освіти.

Вступ. У найскладніший для України час – в умовах відкритої агресії, що вилилася в початок повномасштабної війни, вся педагогічна система, без перебільшення, зіткнулася з важкими випробуваннями. В умовах воєнного стану педагогічні працівники вищих закладів медичної та фармацевтичної освіти сумлінно виконують свою роботу, надаючи підтримку учасникам освітнього процесу. З метою вирішення нагальних проблем, які виникли в системі освіти через збройну агресію проти України, команда кафедри патологічної фізіології з курсом нормальної фізіології спільно із зусиллями і за підтримки керівництва ЗДМФУ продовжує створювати перспективи для інноваційного розвитку, подальшого реформування і успішного функціонування системи освіти в Україні в цей надскладний період.

Сучасна педагогічна система медичної і фармацевтичної освіти ґрунтується на інтеграції найбільш ефективних освітніх технологій з активною науково-дослідницькою діяльністю, на зв'язках університетської науки з потребами практичної медицини і фармації, а також на провідній ідеї

концепції междисциплінарної освіти в напрямку передачі знань та опанування базовими компетентностями, які дозволять далі здобувати знання самостійно.

Основна частина. Освітня система України стрімко вийшла на міжнародний якісний рівень надання освітніх послуг для національних та іноземних студентів, але на сучасному етапі потребує розв'язання низки гострих проблем, які постали внаслідок складних умов, коли ведуться військові дії.

Насамперед, суттєво втратив кадровий склад закладів вищої освіти, а також контингент абітурієнтів і здобувачів вищої освіти, які вимушені переміщуватися заради безпечніших умов життя в інші регіони країни або за кордон. У повоєнний період значна частина учнівської шкільної молоді, старшокласників, можуть не повернутися до України, що знизить потенціал для формування державного замовлення найближчими роками через істотне зменшення контингенту абітурієнтів. Між іншим, обмежилася база для проведення навчальної практики, і переорієнтувалася підготовка кадрів через кардинальні зміни в структурі потреб у фахівця у воєнний час із продовженням у повоєнному періоді. Натомість, розширився спектр наявних недоліків (управлінських, законодавчих, нормативних, фінансових, матеріальних, методологічних, інституційних та ін.), що потребує реформування педагогічної системи на потребу покращення результатів підготовки медичних і фармацевтичних кадрів.

Безперервність освітнього процесу є визначальною складовою за будь-яких обставин, тому важливим є використання альтернативних методів, а саме дистанційного навчання за змішаною формою, що мінімізує переривання надання освітніх послуг. Забезпечення підготовки майбутніх працівників у галузі охорони здоров'я та оцінка їхньої діяльності відокремило першочергові завдання сучасної освіти щодо удосконалення навчально-методичного забезпечення для підготовки фахівця, який постійно підвищує свій професійний і кваліфікаційний рівень. Зокрема, програма реалізації надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти впроваджувалася розробленими колективом кафедри наступними заходами:

1. Онлайн курси на платформі EDX для самостійної роботи студентів з дисциплін «Патофізіологія», «Патофізіологія з особливостями дитячого віку», «Фізіологія» і «Фізіологія з особливостями дитячого віку», які повністю укомплектовані теоретичним матеріалом і тестовими завданнями згідно робочій програмі і календарно-тематичних планів з дисциплін, з передбаченим контролем виконання самостійної роботи викладачами академічних груп.

2. Онлайн система UTSYS з теоретичної підготовки студентів спеціальності «Медицина», «Педіатрія» і СТН включно з дисципліни «Патофізіологія» за розділами згідно робочій програмі і календарно-тематичного плану з наступним тестовим контролем засвоєння і перевіркою викладачами академічних груп на кожному занятті.

3. Збори в онлайн режимі в позааудиторний час за посиланням для презентації доповідей студентами за темами самостійної роботи згідно робочій програмі з дисциплін «Патофізіологія», «Патофізіологія з особливостями дитячого віку», «Фізіологія» і «Фізіологія з особливостями дитячого віку» з наступним обговоренням основних питань і теоретичних положень теми.

4. Індивідуальні і групові консультації для студентів у позааудиторний час щодо вирішення поточних організаційних питань і питань до практичних занять з обговоренням самостійної роботи студентів включно за участю всіх викладачів кафедри патологічної фізіології з курсом нормальної фізіології.

5. Цикли відкритих лекцій для викладачів і студентів, присвячених розкриттю найбільш актуальних і дискусійних питань з області імунології, патології серцево-судинної системи і ендокринології з передбаченою дискусією між студентами і викладачами для узагальнення теоретичного матеріалу і підведення підсумків.

6. Електронні форми завдань на кожне практичне заняття для онлайн тестування студентів всіх спеціальностей з метою підготовки до складання ліцензійного іспиту КРОК 1 із наступним обговоренням тестових завдань протягом практичних занять, відповіді на які викликали певні труднощі в студентів з обов'язковим розкриттям питань, винесених для самостійного опрацювання студентами.

7. Збори за посиланням для відпрацювання академічної заборгованості (практичні заняття і лекції) студентами всіх спеціальностей з будь-яких причин.

Висновки. Отже, з метою збереження й подальшого розвитку сфери медичної і фармацевтичної освіти, підтримки її спроможності забезпечити реалізацію інтелектуального потенціалу країни, створення й використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки, продовження інноваційного розвитку українського суспільства потрібна максимально концентрувати зусилля на:

1. Збереженні і використанні можливостей продовження виконання розпочатих і запланованих освітніх робіт;
2. Створенні належних умов для здобувачів вищої освіти продовжувати навчання, незалежно від місця фактичного географічного перебування;
3. Розробленні програм академічної мобільності і наданні чинного статусу положенням щодо надання освітніх послуг;
4. Забезпеченні здобувачам вищої освіти можливості самостійно обирати та контролювати ритм і час роботи, а також обирати зручний час для підготовки та виконання завдань;
5. Реалізації потенціалу хмарного середовища через наповнення баз даних навчального контенту різними формами і інструментами навчання, симуляції фізіологічних та патологічних процесів тощо;
6. Мінімізації проблем доброчесності й ідентифікації під час тестування й відповідей з використанням відео конференцій.

Література

1. Освіта в Україні в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Київ. 2022.
2. Оксан Гойстер. З досвіду провадження сучасних освітніх технологій навчання хімії здобувачів медичної освіти в умовах воєнного стану. Огляд. 2022.
3. Тарасенко Я.А., Сучасні методи навчання здобувачів вищої медичної освіти / Я.А. Тарасенко, О.О. Тихонова, О.О. Шерстюк // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки». – Полтава, 2022. – С. 295-296.
4. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-vukrayini-na-20222032-roki-286>
5. Операційний план реалізації у 2022–2024 роках Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proshvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286>

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

К.І. Гейченко, О.А. Цупікова, Д.І. Дочинець

Якісна підготовка майбутніх іноземних спеціалістів забезпечується перш за все рівнем опанування української мови – мови отримання професійної освіти в Україні. Сучасні виклики, які постали перед освітньою системою, свідчать про життєву необхідність використання новітніх інформаційних технологій. Сьогодення змусило викладачів та студентів навчатися в режимі віддаленого доступу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і сучасних освітніх платформ. Це єдиний можливий варіант продовжувати освітній процес в умовах воєнного стану.

Дистанційний формат навчання ставить певні вимоги перед викладачами, які вже мають певний досвід роботи онлайн часів пандемії. Але війна внесла серйозні корективи в навчальний процес: загроза життю, тривоги, відключення світла, нестабільний Інтернет тощо. Попри все це продуктивність навчального процесу не знизилась. Сьогоднішня ситуація спонукає до розробки нових інноваційних методик викладання, спрямованих на вдосконалення пізнавальної діяльності студентів. Різні інтерактивні прийоми дозволяють не знижувати темпи навчального процесу і дають можливість студентам-іноземцям результативно оволодівати необхідними знаннями, уміннями і навичками.